

Praktijken van zijinstromers: een onderzoek naar twee zijinstroomtrajecten

drs. Bibi van Wolput, Nemo Deumens, dr. Maaike Koopman en dr. Mieke Koeslag-Kreunen

Lectoraat Werken in onderwijs | Hogeschool Utrecht
In opdracht van ECHT Onderwijs, RVKO en Thomas More Hogeschool

Aanleiding

Het aantrekken van zijinstromers in het onderwijs wordt gezien als één van de belangrijkste maatregelen voor het terugdringen van het landelijke lerarentekort. Zijinstromers zijn hoogopgeleide professionals die een nieuwe carrière beginnen in het onderwijs. Na een geschiktheidsonderzoek staan zijinstromers direct betaald voor de klas en volgen zij daarnaast een opleidingstraject bij een lerarenopleiding. De belangstelling voor het traject groeit, maar de uitval is vaak hoog. Soms blijkt de helft van de zijinstromers het traject niet af te maken of het onderwijs vroegtijdig te verlaten.

In dit onderzoek hebben we gekeken naar twee trajecten waar de uitval juist lager dan het landelijke gemiddelde is. *We hebben onderzocht wat typisch is aan deze trajecten en wat succesfactoren en verbeterpunten zijn.* We zoomden daarom middels een kleinschalig kwalitatief onderzoek in op hoe de werving en selectie enerzijds en maatwerk en begeleiding anderzijds eruit ziet en hoe zijinstromers dit ervaren. We zijn in gesprek te gaan met zijinstromers en stakeholders vanuit ECHT Onderwijs, RVKO en Thomas More Hogeschool.

Onderzoeksaanpak

Het onderzoek bestond uit drie stappen:

De verzamelde gegevens zijn geanalyseerd door:

- Vergelijking documenten <-> ervaringen zijinstromers
- Vergelijking tussen aanbieders

Belangrijkste resultaten

In onderstaande tabel zijn de sterke kanten van het traject samengevat.

Sterke kanten
<p>Persoonlijke begeleiding:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Beide trajecten bieden persoonlijke begeleiding gedurende drie jaar. • De ene aanbieder heeft een vaste begeleider vanuit de organisatie, de ander heeft een bovenschoolse begeleider in het eerste jaar, coaches in het tweede jaar en de mogelijkheid voor coaching door een leerkracht van een andere school in het derde jaar
<p>Extra formatie voor zijinstroom bij één van de aanbieders:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dubbele bezetting in een klas • Betere mogelijkheden voor begeleiden zijinstromer
<p>Aandacht voor vitaliteit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Beide aanbieders hebben aanbod (één zeer uitgebreid)

Aanbevelingen

Daarnaast konden we aanbevelingen formuleren. Deze zijn mogelijk interessant voor andere aanbieders van zijinstroomtrajecten. Met een deel van de adviezen zijn de betrokken aanbieders en lerarenopleiding al tijdens het onderzoek aan de slag gegaan.

Aanbevelingen

Matching:

- Neem een **kennismakingsgesprek** met de mentor/schoolopleider op in de matchingsprocedure, dan wel zorg dat het ook altijd wordt gevoerd. Benadruk bij de zijinstromer het belang ervan. *Bij de betrokken aanbieders is inmiddels meer aandacht voor de uitvoering van deze gesprekken.*

Maatwerk:

- Werk met **leeruitkomsten** om meer maatwerk mogelijk te maken. De student kan dan op eigen wijze, met zelf verzameld bewijsmateriaal, de bekwaamheid t.a.v. leeruitkomsten aantonen. Dit biedt mogelijkheden beter aan te sluiten bij individuele (opgedane) kennis en ervaring van studenten en aanknopingspunten om te gaan flexibiliseren of vraaggestuurd te werken. *Thomas More is hier intussen mee bezig en kan nu meer flexibel en vraaggestuurd werken.*
- Bied aan het begin van het traject een stevige module aan waar **klassenmanagement** wordt behandeld, zodat de opleiding aansluit bij de behoeften van de zijinstromer. *Zowel ECHT Onderwijs als RVKO bieden een module klassenmanagement aan. Thomas More onderzoekt hoe de focus in de programma-inhoud meer aan kan sluiten bij de startpraktijk van de zijinstromer.*

Begeleiding:

- Zorg dat de **rollen** van de verschillende begeleiders en beoordelaars duidelijk zijn, zodat iedereen, incl. de zijinstromer, weet wat ieders taken zijn. Zo wordt voorkomen dat:
 - Zijinstromers worden begeleid door veel partijen, waardoor herhaling ontstaat.
 - (te) veel mensen in dezelfde periode in de klas komen kijken. *Thomas More heeft driehoeksgesprekken geïntroduceerd (zijinstromer, begeleider pabo en begeleider schoolbestuur), waarin de begeleiding wordt afgestemd (bezoeken, feedback en monitoring voortgang).*
- Laat de mentoren / schoolopleiders **bijscholing** volgen speciaal voor begeleiden van zijinstromers en hun specifieke ervaring en behoeften, zodat begeleiding minder persoonsafhankelijk wordt en meer gericht op behoeften van zijinstromers.

Vitaliteit:

- Meer aandacht voor **belastbaarheid** is gewenst (niet pas wanneer men uitvalt). Zijinstromers ervaren het traject als zwaar; lang niet iedereen haalt het in twee jaar. Sommige zijinstromers krijgen te snel te veel verantwoordelijkheden of al een eigen klas doordat er te weinig leerkrachten zijn. Dit kan zorgen voor stress. *Bij de aanbieders is vitaliteit nu een bespreekpunt tijdens begeleiding/coaching.*
- Streef naar **cultuurverandering** waarin vitaliteit een gezamenlijke verantwoordelijkheid van zijinstromer, school en opleiding wordt. *Eén aanbieder werkt, naast de opleiding, met modules m.b.t. vitaliteit.*

Meer weten?

Bibi van Wolput | onderzoeker lectoraat Werken in Onderwijs | bibi.vanwolput@hu.nl
I tel 06 10467638

ECHT Onderwijs | Sandra@echtonderwijs.nl en Maurits@echtonderwijs.nl

RVKO | anita.kol@rvko.nl en astrid.dewit@rvko.nl

Thomas More Hogeschool | v.schimmel@thomasmorehs.nl